

Banke, uvjeti financiranja i konkurentnost

Kako osigurati daljnji rast?

Tamara Perko

Hrvatska udruga banaka, direktorica

Polazišta o konvergenciji

Konvergencija realnog dohotka po stanovniku Hrvatske prema prosjeku EU **nije pokrenuta samo bespovratnim sredstvima EU.**

Troškovi financiranja i priključenje europodručju također su imali snažan utjecaj.

Troškovi financiranja u RH kreću se **oko prosjeka europodručja** = faktor međunarodne konkurentnosti.

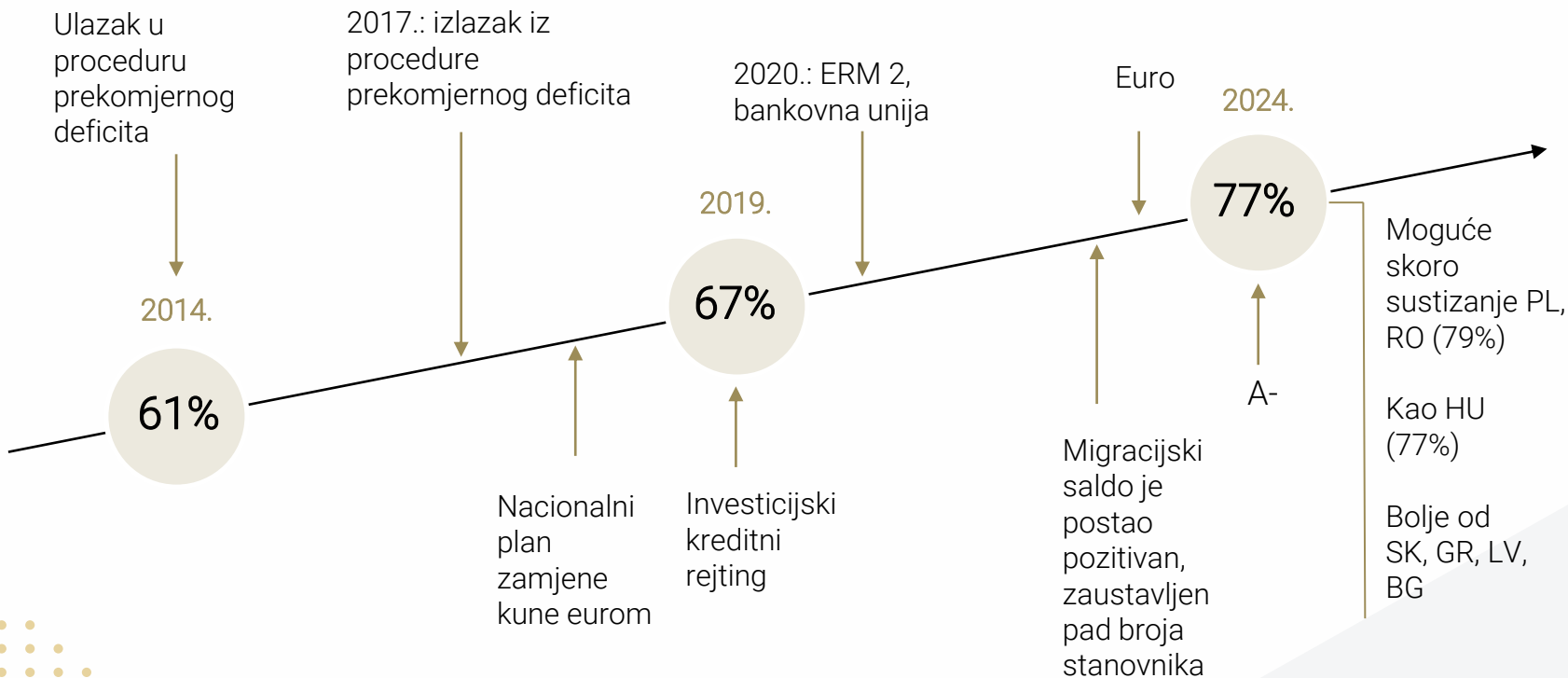

Nastavak konvergencije iznad 80% prosjeka EU zahtijevat će **nova rješenja.**

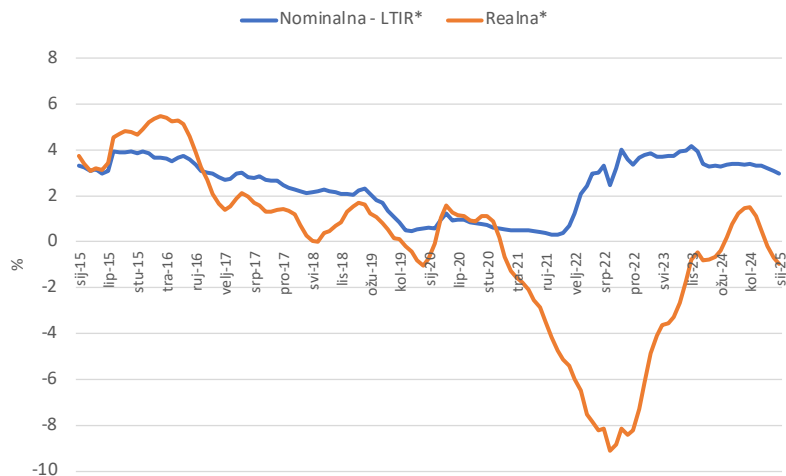
Reforme s ciljem **poboljšanja investicijske klime i veći oslonac na tržišta kapitala**, u čemu banke imaju važnu ulogu.

Realni BDP po stanovniku RH u % prosjeka EU

Trendovi financiranja države

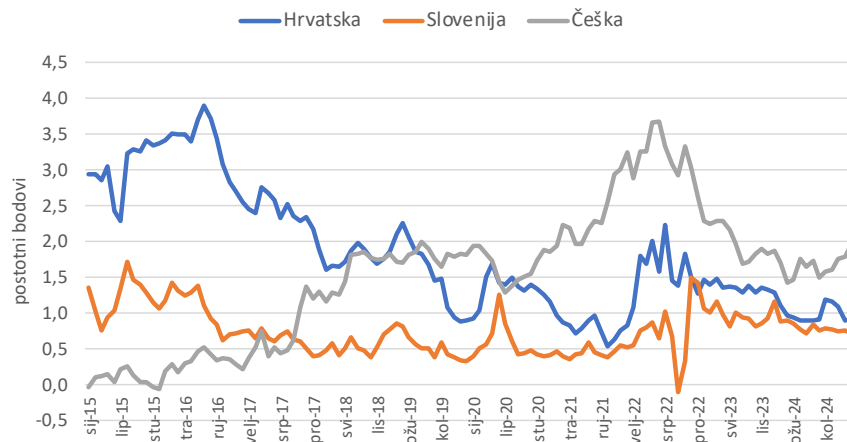
Prosječna kamatna stopa na izdanja državnih obveznica

LTIR – long term interest rate

Izvor: HNB, DZS, Eurostat

Razlika prinosa (spread) u odnosu na njemačke 10-godišnje državne obveznice

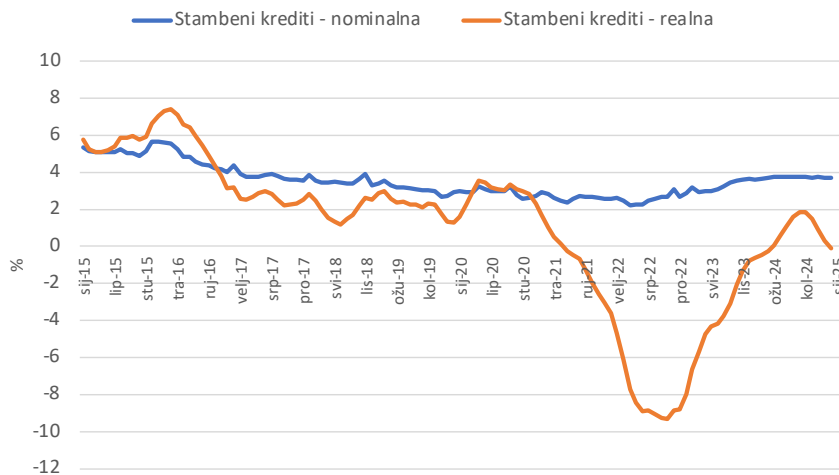
Izvor: Eurostat, vlastita obrada

- Kombinacija konvergencije obvezničkih prinosa i javnog duga ispod 60% BDP-a svela je udjel izdataka države za kamate ispod prosjeka europodručja → usporedivo s Češkom i Slovenijom (kreditni rejting AA-).

- Hrvatska je konvergirala prema Sloveniji iako susjedna zemlja ima znatno bolji kreditni rejting.
- Slovenija ima rejting kao Češka.

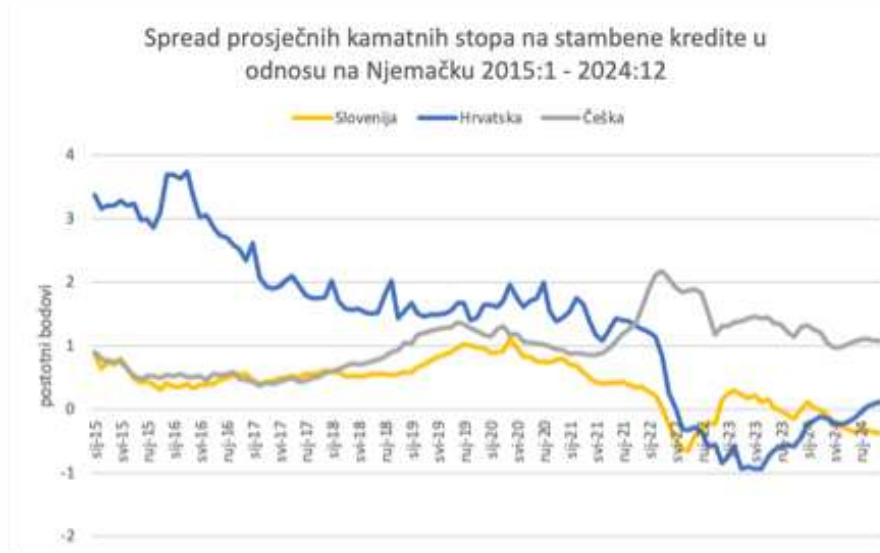
Trendovi financiranja kućanstava

Prosječna kamatna stopa na novoodobrene stambene kredite 2015:1 - 2025:1

- Iako je RH ušla u europodručje neposredno prije početka najjačeg ciklusa rasta kamatnih stopa (DFR s -0,5 na 4,0%) kamatni prijenos je bio jedan od najslabijih u europodručju.
- Realna kamatna stopa na stambene kredite koleba se oko nule.

Usporedba s Češkom i Slovenijom

Izvor: ECB

Razlika kamatnih stopa u odnosu na Njemačku nakon ulaska u europodručje je negativna ili oko nule.

Što to znači za potrošače?

Mjesečna rata otplate stambenog kredita s rokom dospijea 25 god. uz prosječni EKS i prosječna neto plaća

	2017:01	2020:01	2022:01	2025:01
Glavnica u EUR	150.000	150.000	150.000	150.000
Kamatna stopa EKS	4,82%	3,37%	2,98%	3,94%
Mjesečna rata u EUR	852	737	707	781
Prosječna neto plaća u EUR*	775	871	966	1.361
Rata / plaća	109,9%	84,6%	73,2%	57,4%

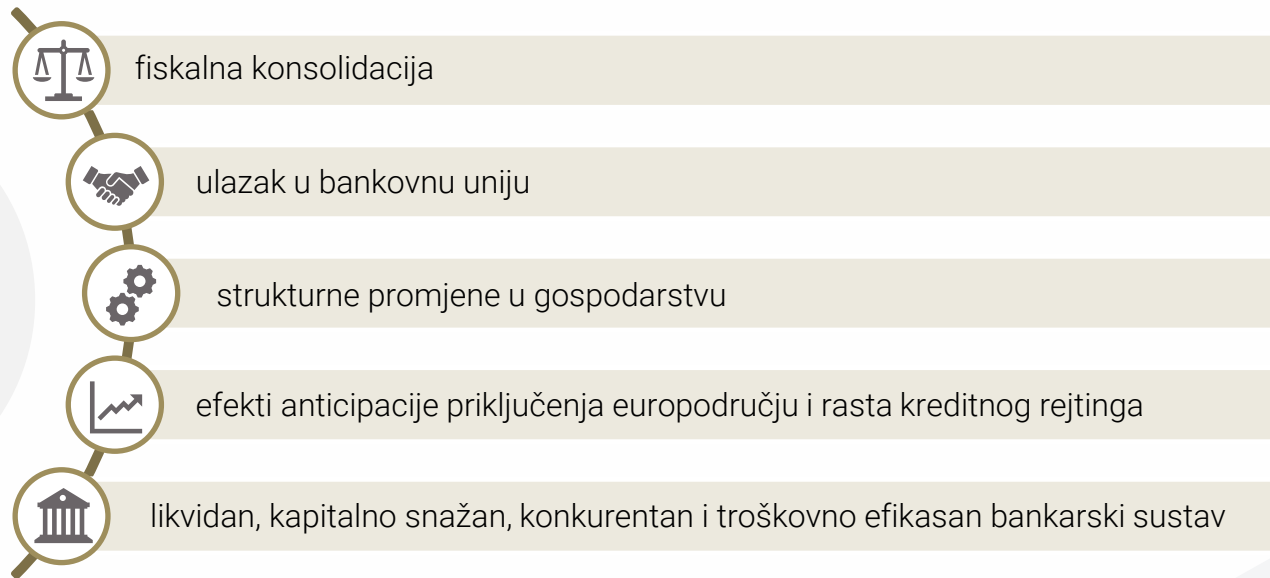
- 2022.-2025. prosječna EKS na stambene kredite povećana je za manje od 1 postotni bod
- temeljna kamatna stopa Eurosustava u isto vrijeme povećana za 3,25 postotna boda (2,75 – (-0,50))
- **veoma spor kamatni prijenos u Hrvatskoj**
- zbog rasta plaća znatno **povećana dostupnost kredita**

Podaci za veljaču pokazali su daljnji snažan pad prosječne efektivne kamatne stope na 3,57%.

*Isplata u mjesecu za prethodni mjesec (prosinac), izvor: DZS
Napomena: neslužbeni izračun uz pomoć funkcije PMT u Excelu
Izvor: HNB, vlastita obrada

Opća obilježja konvergencije troškova financiranja

Glavna karakteristika prikazanih trendova:
**DUGOROČAN
KARAKTER**

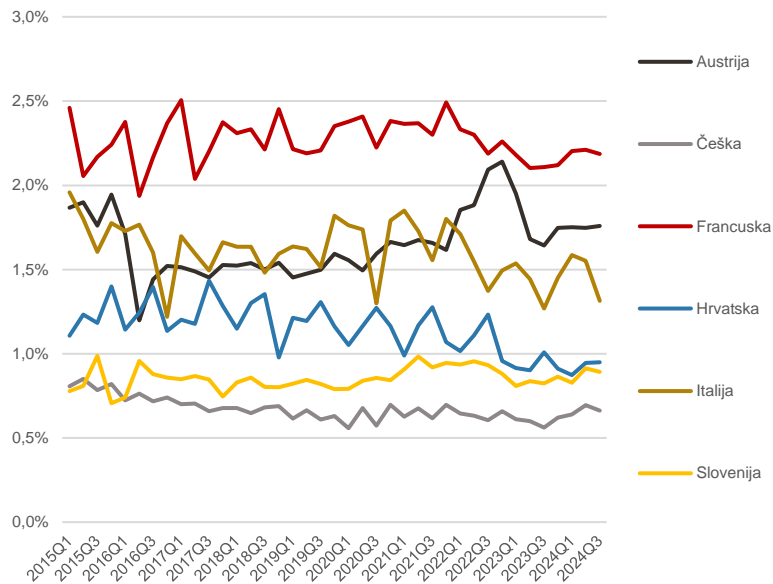

- Prikazani trendovi odnose se na sve vrste troškova financiranja, i one koji nisu prikazani (za poduzeća)
- Često se mogu čuti dva prigovora:
  - ne-kamatni troškovi (naknade) nisu konvergirali
  - banke “previše zarađuju” (dvoznamenkasti ROE)

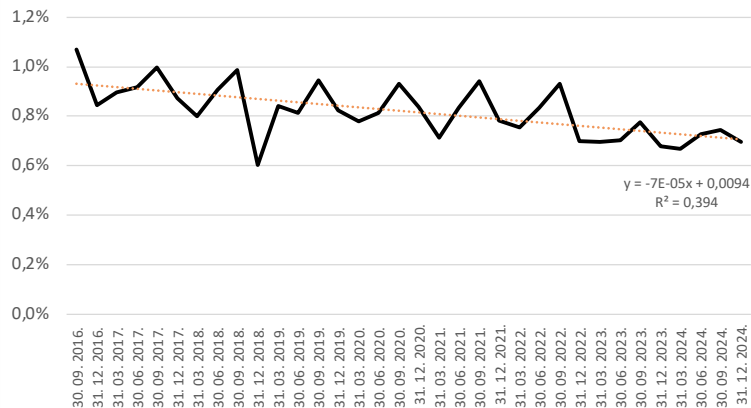

Prihodi od naknada i provizija / BDP

Neto prihodi kreditnih institucija od naknada i provizija u % BDP-a 2015.-2024.

Udjel neto prihoda kreditnih institucija od naknada i provizija u BDP-u 2016.-2024.

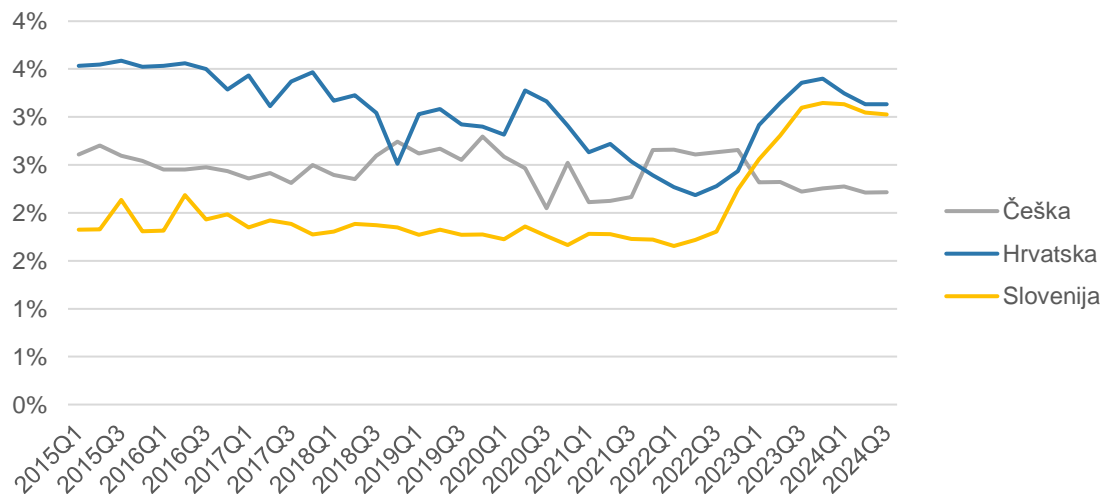
Dugoročni padajući trend sveo je ovaj udjel na oko 0,75%

- slično kao u razvijenijim zemljama (npr. SLO)

Izvor: ECB, HNB

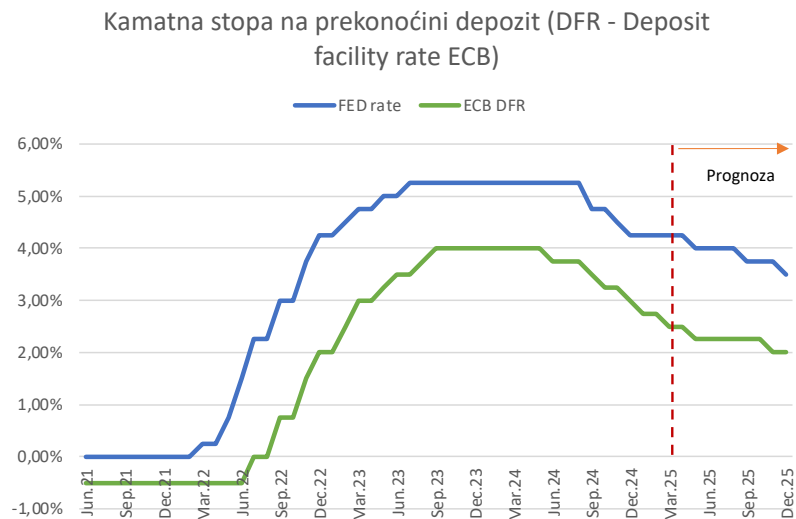
Neto kamatni prihod / BDP

Udjel ukupnog neto kamatnog prihoda u BDP-u 2015.-2024.

- omjer konvergirao sa slovenskim
- pad u odnosu na maksimum iz 2023.
- zadnji kamatni ciklus manje povećanje nego u Sloveniji
- omjer približno na razini sredine 2020.
- povećanje u najvećoj mjeri nije povezano s poslovima sa stanovništvom
- povećanje je **rezultat naplate prolazno većih kamata po osnovi viškova likvidnosti u eurosustavu**

Efekt je prolazan

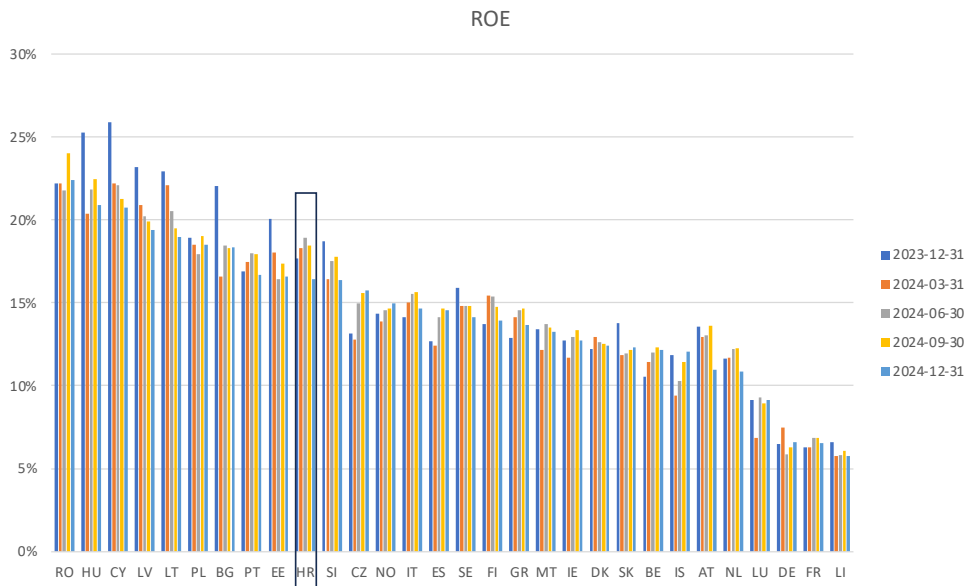

- očekivana kamatna stopa ECB-a oko 2% = **efekt će se približno prepoloviti**
- održavanje povrata na kapital isključivo povećanjem volumena posla (kreditni rast)
- **viškom likvidnosti i kapitala banke podržavaju nastavak kreditnog ciklusa i rasta u dugom roku**
- zagovaraju politike koje pogoduju rastu i nastavku konvergencije:

reforme koje olakšavaju poslovanje i investicije

razvoj tržišta kapitala
(više vlastitog kapitala = veći bonitet dužnika)

Povrat na kapital

S ROE od 16,6% (EBA) hrvatske banke su na 10. mjestu na prikazanoj listi europskih država.

Četiri zemlje CEE koje imaju niži ROE: SI, CZ, ES, SK

Zaključci

1

Važna uloga konvergencije ukupnih troškova financiranja u konvergenciji realnog dohotka po stanovniku prema prosjeku EU proteklih godina.

2

Troškovi financiranja danas predstavljaju faktor međunarodne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

3

Za daljnje iskorake potrebne su druge politike koje banke mogu snažno podržati:

- Poboljšanje poslovne i investicijske klime
- Razvoj tržišta kapitala
  - Instrumenti s fiksnim dohotkom (novi načini financiranja javnih projekata)
  - Equity
  - Potpora implementaciji Strateškog okvira za razvoj tržišta kapitala do 2030.

HVALA